

Bildande av naturreservatet Grisnäs i Skinnskattebergs kommun

(4 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Grisnäs.

För att tillgodose och uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se *Reservatsföreskrifter*).

Länsstyrelsen fastställer samtidigt, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., skötselplanen för naturreservatets långsiktiga vård (bilaga 2).

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att inom reservatet:

- 1 avverka, gallra, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
- 2 bedriva verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden (t.ex. att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, borra, dämna, nydika, rensa dike, utfylla, tippa, anordna upplag, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning),
- 3 uppföra byggnad eller annan anläggning (t.ex. vindkraftverk, jaktorn, mast, hamn, brygga, bro, spång, mark- eller luftledning, stängsel eller annan hägnad),
- 4 anlägga väg, stig, led, uppställningsplats för fordon eller motsvarande,
- 5 använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, sprida kalk, aska, gödningsämnen eller motsvarande

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse att tåla visst intrång
Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande
anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

- 1 utmärkning av reservatets gränser och uppsättning av informationstavlor,
- 2 anläggande och underhåll av parkeringsplats,
- 3 utmärkning och underhåll av vandringsstig,
- 4 dokumentation och undersökningar av mark- och vattenförhållanden eller flora och fauna,
- 5 skötselåtgärder, t ex tillskapande av död ved eller lövgynnande åtgärder, för att gynna hotade, ovanliga eller för området typiska arter
- 6 röjning, ringbarkning eller liknande för att värna/gynna värdefulla naturmiljöer, såsom ädellövträd, aspbestånd eller öppen myrmark.
- 7 bekämpning av invasiva eller främmande arter,

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 gräva, hacka, rista, måla eller på annat sätt skada jordytan, berghällar, block eller motsvarande,
- 2 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, skada vegetationen t ex genom att plocka eller gräva upp växter, mossor, svampar eller lavar med undantag för matsvamp och bär,
- 3 medföra okopplad hund,
- 4 framföra motordrivet fordon,

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

- 5 använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande,
- 6 sätta upp tavla, skylt, affisch eller liknande

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som har stöd av B-föreskrifterna och preciseras av vid var tid fastställd skötselplan.
- b) jakt enligt jaktlagstiftningen inkl jakt med löshund, uttransport av fällt klövvilt med hjälp av mindre banddriven älgdragare, fyrhjulig motorcykel eller motsvarande på sådant sätt att risken för skador på mark och vegetation minimeras, markering av jaktpass och siktröjning i anslutning till befintliga jaktpass. Vid flytt av jaktpass krävs samråd med Länsstyrelsen.

- c) nödvändiga åtgärder vid underhåll av kraftledning / ledningsgata,
- d) vetenskapliga undersökningar med syfte att öka kunskapen om de biologiska värdena. För sådana vetenskapliga undersökningar krävs dock Länsstyrelsens godkännande.

Länsstyrelsen erinrar om att föreskrifterna under C, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald som är knuten till äldre granskog, barrskog med rikt lövinslag, myrmark, hållmarkstallskog, naturlig bäckmiljö, lövskog, gamla aspar samt lindar,
- vårda värdefulla naturmiljöer såsom bestånd av asp och lind, naturlig bäckmiljö, lövskog, gamla tallar samt öppna myrmarker,
- återställa värdefulla naturmiljöer såsom lövrika barrblandskogar.

Syftet ska nås genom att:

- det införs föreskrifter som säkerställer att befintliga och framtida naturvärden inte skadas, och möjliggör åtgärder för förbättrade förutsättningar att öka biologisk mångfald på både beståndsnivå och artnivå,
- större delen av området lämnas till fri utveckling, så att skogsområdet får möjlighet att utvecklas naturligt genom intern beståndsdynamik, naturliga störningsprocesser och arternas egen förmåga att kolonisera och sprida sig i området får styra naturens utveckling
- skötselåtgärder bedrivs i vissa delar, för att påskynda bildandet av viktiga substrat/strukturer och efterlikna naturliga processer, t ex tillskapande av död ved i utvecklingsskog, asp- och lindgynnande åtgärder, borttagande av unggran för att gynna löv i lövskogsområden, tallgynnande åtgärder där det finns grova tallar samt åtgärder för att förhindra igenväxning av öppna myrmarker
- informationstavlor sätts upp,
- vandringsled markeras och underhålls,
- rastplats och besöksparkering anläggs och underhålls,

Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Grisnäs
NVR-id	2050878
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Skinnskatteberg
Lägesbeskrivning	ca 50 km sydost om Skinnskattebergs tätort

Fastigheter	Grisnäs 1:6 (privatägd)
Rättigheter	Ledningsrätt starkström (Akt 1904-212.1 och 1885-94/93.2)
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal	52 ha, varav produktiv skogsmark 40 ha

Beskrivning av området

Naturreseptatet Grisnäs bär samma namn som gården det hört till sedan lång tid tillbaka och ligger cirka 6 km fågelvägen från Skinnskattebergs tätort. Gården ligger fint belägen med utsikt över sjön Nedre Vättern och Hedströmmen. Grisnäs är ett gammalt hemman med åker och äng väl samlade runt gården. Bakom gården tar skogen vid och på liten yta samsas en stor mångfald miljöer. Det är i huvudsak skogsmarken som ingår i naturreseptatet. Från porlande bäckar och ljusare lövskog på gamla inägor kommer man allt längre in i barrskogen, omväxlande glesa tallskogar i högre lägen och gran- eller blandbarrskog i flackare terräng. Söderut tar myrmarker och skvatramdoftande tallmossar vid. I barrskogen finns flera förekomster av asp, vissa av dem sannolikt en följd av gamla kolmilor. Marken är idag i privat ägo och har varit så i många generationer. Grisnäs är ett fint exempel på sammanhängande ägor med lång kontinuitet kopplat till ägoslag och skötsel.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Områdets biologiska bevarandevärden är främst knutna till den åldrade naturskogsliknande barrskogen med de arter som är knutna till gamla granar och tallar, grova lågor i olika nedbrytningsstadier och lång skoglig kontinuitet. Dessutom ligger ett högt naturvärde i de lövmiljöer som finns samlade runt gården. Större lövområden är viktiga för mångfalden i dessa bergslagstrakter som mestadels består av barrskog. Lövskogen domineras av asp och björk, men det förekommer även tydliga inslag av ädlare lövarter såsom lind, lönn, hassel och olvon. Närmast de båda förekommande bäckmiljöerna är markvegetationen synnerligen rik. De orörda myrmarkerna är en viktig del av helheten i detta mosaikartade skogslandskap.

Ett par avverkningar har gjorts på fastigheten i modern tid, men därefter har inga skogliga åtgärder skett och skogen har lämnats att utvecklas på egen hand. Den naturliga dynamiken har skapat ett par riktigt fina naturskogsliknande områden och där mellan skogar med begynnande naturvärden i olika faser. Viss plockhuggning av ved har skett regelbundet och likaså medvetet lövgynnande gallringar för att främja asp. Sammantaget är potentialen för detta lilla skogsområde stor att utveckla höga naturvärden med koppling till såväl barrskog som lövskog.

Om de naturvärden som området representerar ska kunna bevaras långsiktigt behöver all form av skogsbruk förhindras och viss skötsel för att gynna lövmiljöer

genomföras. Nuvarande markägare har haft en tydlig ambition att själva långsiktigt bevara området för att gynna naturvärden och har tagit initiativ till skydd genom att kontakta Länsstyrelsen för att få bedömt om det vore möjligt att bilda naturreservat.

Enligt ”Strategi för formellt skydd i Västmanlands län” ska även områden utanför utpekade värdestrakter eller prioriterade skogstyper skyddas om de är av hög kvalitet. Hänsyn ska tas till markägares synpunkter och eventuella skydd ska genomföras i god dialog med markägare. Större delen av Grisnäs har så höga värden att de utgör skäl nog att skydda hela området långsiktigt. Det är också i linje med markägarens vilja.

Miljökvalitetsmål

Bildandet av naturreservatet är en del av uppfyllandet av miljökvalitetsmålen Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv, om vilka Sveriges riksdag beslutat.

Motiv till skyddsformen naturreservat

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras. Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Länsstyrelsen har bedömt att det är ett angeläget allmänt intresse att det aktuella området långsiktigt bevaras och skyddas, med dess arter och livsmiljöer.

För att dessa intressen ska kunna säkerställas måste inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden införas. Rätt att uppföra vissa typer av anläggningar och vidta vissa skötselinsatser krävs också för att såväl natur- som friluftslivsvärden ska kunna säkras långsiktigt. Länsstyrelsen bedömer att den lämpligaste skyddsformen i detta fall är genom reservatsbildning.

Intresseprövning

Bildandet av naturreservatet är en del av genomförandet av den nationella miljöpolitiken, EU:s naturvårdsdirektiv samt internationella naturvårdskonventioner. Lagstiftningen medger möjlighet att tillvarata angelägna allmänna naturvårdsintressen, bl.a. genom naturreservatsbildning.

Att bevara det här berörda området, med ingående arter och miljöer, utgör ett angeläget allmänt intresse som motiverar en inskränkning i den enskildes förfoganderätt. Länsstyrelsen har, i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Andra sakförhållanden

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 och 4 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av markområdet, och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan. Enligt översiktsplanen ingår området i ”övrig skogsmark”, där skogsbruk med beaktning av naturvärden anges som huvudnäring.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken, beaktat strandskyddsbestämmelserna vid planeringen av åtgärder för reservatets vård och skötsel samt anordningar för friluftslivet.

Ärendets handläggning

Dokumentation

Initiativ till skydd av detta område har tagits av markägarna under februari 2017. Länsstyrelsen besökte området den 2 maj 2017 och konstaterade att delar av området höll mycket höga naturvärden och att det fanns förutsättningar att arbeta vidare för att skydda området långsiktigt i någon form. Under sommaren 2017 genomfördes en naturvärdesinventering, som bekräftade att området höll höga naturvärden som kvalificerar området för långsiktigt skydd. Markägarna har själva dokumenterat områdets fjärilsfauna. Länsstyrelsen har sedan dess besökt området vid ett flertal tillfällen och kompletterat kunskapen om området samt haft dialog med markägarna om lämplig målbild och skötsel.

Avgränsning och överenskommelse

Markägarna har själva tagit initiativ till skydd av området i form av naturreservat. Deras önskan har varit att hela området skulle omfattas av skyddet, även om alla delar inte håller höga naturvärden. Avgränsningen av naturreservatet har därför anpassats efter detta.

Efter att Länsstyrelsen och markägarna kommit överens om en avgränsning och det aktuella området godkänts av Naturvårdsverket har en värdering genomförts av Landeum AB på uppdrag av Länsstyrelsen.

Konsekvensutredning

Innan en myndighet beslutar om föreskrifter, ska myndigheten så tidigt som möjligt utreda föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser i den omfattning som behövs i det enskilda fallet och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning, samt ge statliga myndigheter, kommuner, landsting, organisationer, näringslivet och andra som kostnadsmässigt eller på något annat betydande sätt berörs tillfälle att yttra sig i frågan samt om konsekvensutredningen.

Kravet på konsekvensutredning avser endast föreskrifter enligt 8 kap. regeringsformen, till vilka ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken hör. Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken omfattas inte av kravet på konsekvensutredning.

De föreskrifter som omfattas av kravet på konsekvensutredning har bedömts få så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att Länsstyrelsen, i enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredningar vid regelgivning, bedömt att det saknats skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Samråd

Samråd har enligt 25, 25 a resp. 25 b §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen samt Skinnskattebergs kommun.

Remiss

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken har, i enlighet med 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., förelagts att inom en tid av 1 månad yttra sig över förslaget till beslut om bildande av naturreservatet Grisnäs. Förslaget till beslut har därutöver sänts på remiss till ett flertal berörda myndigheter och organisationer.

Remissyttranden

Yttranden har inkommit från Dan och Märta Orbe, Västmanlands orienteringsförbund, Trafikverket, Sveriges Geologiska undersökning (SGU), Skogsstyrelsen samt Skinnskattebergs Natur- och Miljöskyddsförening. SGU avstår från att yttra sig i det enskilda ärendet. Övriga är positiva till reservatsbildningen och har inget att erinra. Trafikverket upplyser om att det kan krävas tillstånd från Trafikverket om det blir aktuellt med trafikvisning till reservatet.

Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden

Inkomna yttranden har enbart ställt sig positiva till reservatsbildningen alternativt avstått från att ta ställning. Yttrandena har därför inte föranlett några ändringar i det slutliga beslutet.

Upplysningar

Akuta utryckningsinsatser inom skyddade områden

Enligt 6 kap 2 § Lag (2003:778) om skydd mot olyckor gäller följande. Om fara för liv, hälsa eller egendom eller för skada i miljön inte lämpligen kan hindras på något annat sätt, får räddningsledaren vid en räddningsinsats bereda sig och medverkande personal tillträde till annans fastighet, avspärra eller utrymma områden, använda, föra bort eller förstöra egendom samt göra andra ingrepp i annans rätt, i den mån ingreppet är försvarligt med hänsyn till farans beskaffenhet, den skada som vållas genom ingreppet och omständigheterna i övrigt.

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. Finns det

synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som meddelats enligt 7 kap. 4-6 §§ miljöbalken. Om undantag från A- och C-föreskrifterna omfattar annat än vad som ryms inom allemansrätten, gäller undantaget endast ägare och innehavare av särskild rätt till marken. För övriga krävs en dispens för att genomföra åtgärden.

Annan lagstiftning som reglerar reservatsområdet

Inom naturreservatet gäller även annan lagstiftning, till exempel bestämmelser om strandskydd, fridlysning och vattenverksamhet. Den som vill genomföra en åtgärd inom området kan behöva tillstånd eller dispens med anledning av dessa bestämmelser. Samråd bör alltid ske med Länsstyrelsen innan en åtgärd genomförs.

Enligt 1 kap. 1 § kulturmiljölagen (1988:950) ska såväl enskilda som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Enligt 2 kap. kulturmiljölagen krävs tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Regelverket gäller även okända fornlämningar. Hänsyn är även påkallad enligt 30 § skogsvårdslagen (1979:429).

Kungörelse

Beslut om kungörelsedelgivning, se bilaga 3. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen enligt bilaga 4, formulär nr 11.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avd. C, vilka gäller omedelbart.

I detta ärende, där landshövding Minoo Akhtarzand beslutat, har naturvårdshandläggare Kristina Hanson varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även chefsjurist Louise Klofelt, planhandläggare Victor Zakrisson, antikvarie Anna Onsten-Molander samt avdelningschef Johan Wretenberg deltagit.

Minoo Akhtarzand

Kristina Hanson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Beslut om kungörelsedelgivning
4. Överklagandehänvisning